op al die verschillende kleinigheden, hoe interessanter onze winterstudie wordt. Juist in de rustige wintertijd is deze studie niet alleen een aangename, onze belangstelling voor de houtgewassen in 't algemeen wordt ook groter, waaruit een diepere kennis voor deze hoogst belangrijke plantengroep groeit.

Hengelo M. G. J. MEYER.

De legende van de steendeterminatie

Sagen en legenden hebben een taai leven, zij reiken wel van de alleroudste mensen over de middeleeuwen tot in onze tijd, bekoren door hun romantiek, en — vonkt er slechts nog in onze zakelijke en jachtige periode een klein lichtje van — een auteur of film is in staat dit tot een vlam aan te blazen in het toch ontvankelijke en naar emotie hunkerend gemoed.

Zelfs wetenschappelijke kringen worden er wel door aangestoken : daar is de Atlantissage, die ons verhaalt van een verzonken werelddeel tussen Afrika en Amerika, en welke Wegener met zijn drijvende continenten heeft getorpedeerd.

Er zijn ook legenden in minder grote stijl, die toch ook in bepaalde kringen beroering wekken, omdat zij een geloof aantasten, dat geworden is, gegroeid door dagelijkse ondervinding, door studie en routine.

Zo één ontmoette ik in „Natura" van November in de critiek op Van der Kley's mooie en gedegen boek.

Wat zou de lezer zeggen, als ik schreef : Planten determineren gaat nu eenmaal niet zonder tenminste gebruik te maken van mikroskopische preparaten, want de grassen, vooral de Bromussoorten en de Poa's met hun vormenrijkdom, bovendien de talrijke Carices, ze zijn niet uit elkander te houden.

Dadelijk zou u antwoorden : Ja, die zijn struikelblokken, maar de anemonen, de ranonkels, de vlinderbloemigen en zoveel meer zijn best uit elkander te houden. Juist, ik zal dus een dergelijke legende niet doen ontstaan of trachten leven in te blazen.

Maar nu wordt in „Natura" door de beoordelaar van genoemd boek neergeschreven, dat hij „geen vertrouwen heeft in de mogelijkheid berouwbare determinaties van gesteenten te verrichten zonder mikroskoop en slijpplaatjes" - de oude legende dus, fris aangeblazen !

Witte kwarts, rode jaspis, lydiet, radiolariet, kwartsiet, zandsteen, vuursteen, apliet, pegmatiet, schriftgraniet, kalksteen ? enz. enz., daar zal toch niemand moeite mee hebben, ook de geachte criticus niet.

Wel ja, er zijn moeilijke gramineeën en carices, vooral bij de diverse granieten en porfieren, die kennis van zaken en routine in het determineren vereisen, welke pas na jaren kunnen worden verkregen, en waarbij vergelijkend materiaal niet overbodig is, daar men zich bij stollingsgesteenten vooral op een gemiddelde moet instellen, en een loep niet kan ontberen, al is die overbodig

bij de serie hiervoor genoemd, welke men al op 2 of 3 meter afstand kan onderscheiden - en betrouwbaar ook!

Wie wel eens een telling heeft meegemaakt aan de opgedolven keien van Drente, in duizenden neergevleid door de Heidemaatschappij, weet, dat daarvoor jarenlange routine wordt vereist, om ze altans binnen enkele uren bij honderd of meer te kunnen groeperen in vier afdelingen naar de herkomst uit het Oostzeegebied en Zweden.

Als men de onbetrouwbaarheid van zulk een snelle determinatie wil aanvoeren, refereer ik mij aan enige tellingen, uitgevoerd met Prof. Brouwer, zijn assistenten en geologische candidaten van de Amsterdamse Universiteit, en aan die met Prof. Kuenen, assist. en studenten van de Groningse Universiteit.

Dan wil ik nog even illustreren met de mededeling, dat ik onder 't oog van de professoren Escher en Van der Vlerk en hun assistenten in Leiden op één morgen een paar honderd zwerfstenen van de Collectie-Staring (zonder etiketten, zo men weet) determineerde, af en toe een loep gebruikend.

Hoeveel exemplaren we op een geologische excursie wel niet nazien van zichzelf niet vertrouwende deelnemers, is niet te tellen; honderden, dat weten de ingewijden zelf wel.

Natuurlijk heeft er wel eens discussie plaats en wordt het spreekwoord bewaarheid „Du choc des opinions jaillet la vèrité".

Het weinige, dat ik in verband met beperkt toegestane plaatsruimte kan mededelen uit mijn rijke ervaring op zwerfsteengebied, vermoge ik slechts aan te vullen met de vermelding, dat Prof. Brouwer (Geol. Inst. Amst.) mij persoonlijk toevoegde: „Uw wetenschap is even goed als de mijne". Dat Universiteiten meermalen mijn hulp hebben ingeroepen b.v. voor de contrôle op de determinaties van studenten, o.a. voor honderden granieten en porfieren. Dat ik meermalen aanstaande mijningenieurs uit Delft bij mij heb gehad, die scholing verzochten in het makroskopisch determineren van gesteenten; één zelfs verklaarde mij, zonder deze scholing niet naar Zweden te durven - zodat zijn promotie onmogelijk zou worden.

Zeggen deze feiten niets aan de mensen, die twijfelen aan een makroskopische gesteentebepaling bijna over de gehele linie?

Hilversum P. VAN DER LIJN.

NOOT: dr. C. van Rijsinge, lid van de Commissie van Redactie, tekent hierbij aan: „Tegen de opname van bovenstaand artikel zou ik ongetwijfeld bezwaar gemaakt hebben, indien het zich richtte tegen een recentie van een andere hand. Nu het echter een recentie van mijzelf betreft acht ik mij niet gerechtigd daartegen bezwaren te maken. Het verweer van den heer van der Lijn gaat grotendeels langs mijn opmerkingen heen en concentreert zich hoofdzakelijk op een verdediging van zijn persoonlijke prestaties. Die heb ik nooit in discussie gesteld. Ik zie dan ook niet goed in welk nut voor „Natura" of voor de wetenschap een voortzetting van deze discussie zou hebben en zie dan ook van een openbare beantwoording af."